

Wpływ środków masowego przekazu na rozwój dzieci w młodszym wieku szkolnym.

Dzieci coraz chętniej spędzają czas oglądając programy telewizyjne czy też bawiąc się komputerem. Niektóre potrafią tak przesiedzieć kilka godzin dziennie. Wielu rodziców to zadowala. Mają swoje pociechy pod kontrolą, a dziecko nie absorbuje ich swoimi sprawami. Wydawać by się mogło, że z takiego stanu rzeczy płyną same korzyści. Nic bardziej błędnego. Telewizja wyparła książkę, prasę, bezpośrednie kontakty rodziców z dziećmi, wspólne spacerowanie czy też wyjścia do kina i teatru. Przed ekranem telewizora dziecko traci żywą fantazję, inicjatywę, oryginalność, zatracza siebie. To, co w dziecku jest autentyczne, zostaje zablokowane i zniszczone. Telewizja zawładnęła czasem wolnym dzieci i wyparła inne, wartościowe formy spędzania go. Często w dni powszednie dzieci i młodzież oglądają TV przez 3 - 4 godz., a w soboty i niedziele 7 - 8 godz. Nierzadko telewizja „towarzyszy” rodzinie przez cały dzień. Oglądanie telewizji redukuje liczbę rozmów w rodzinie, a nabycie drugiego odbiornika zmniejsza również ilość czasu spędzanego razem przez członków rodziny. Czas kontaktów między rodzicami a dziećmi jest tym krótszy, im członkowie rodziny oglądają częściej telewizję oraz im więcej odbiorników posiada rodzina.

Programy telewizyjne przedstawiają bardzo często okrucieństwo, gwałt, przemoc, co nie pozostaje bez wpływu na rozwój dziecka. Dziecko - oglądając filmy przesycane agresją - obcuje z fikcją, nieprawdą, sztuczną rzeczywistością, w której radość nie jest radością, ból nie jest bólem, śmierć nie jest śmiercią. Zabijanie i śmierć są przedstawione groteskowo, nie mówi się o karze czy sumieniu, poczuciu winy, poczuciu krzywdy. Należy pamiętać, że sceny przemocy oglądane na ekranie mogą:

- sprzyjać formowaniu się agresywnego zachowania u dzieci i podnosić poziom agresji w ich zachowaniu wobec rówieśników,
- symulować agresywne fantazje - znieczulać oglądającego na agresję i powodować przeświadczenie, że jest powszechna i dozwolona społecznie,
- zachwiać równowagę psychiczną dzieci, wywoływać niepokój lub lęk.

W 2001 roku zostały przeprowadzone badania przez OBOP, z których wynika, co telewizja daje dzieciom:

- złośliwość 71%
- wypadki 71%
- pomoc 66%
- podstęp 58%
- życzliwość 58%
- miłość 58%
- podziw 56%
- wrogość 54%
- strach 54%

W styczniu przebadano 68 programów dziecięcych (w tym programy edukacyjne); 39 z nich zawierało sceny nasycone przemocą; w 35% programów pojawia się złośliwość i szyderstwo, w 28% podstęp i kłamstwo, w 28% przemoc i znęcanie się. Te wyniki chyba mówią same za siebie.

W „świecie telewizyjnym” wciąż się coś dzieje, akcja toczy się wartko i nie daje czasu na zastanowienie się. Szybko przesuwane się obrazy wdrażają i uczą dzieci natychmiastowego, często bezrefleksyjnego, reagowania na bodźce, sytuacje i zdarzenia. Najczęściej są to reakcje agresywne. Świat na ekranie bywa groźny i niebezpieczny. Coraz doskonalsza technika filmowa urealnia obrazy. Siedzący przed ekranem mały widz przeżywa strach, ponieważ nie może zmienić sytuacji i musi się jej biernie poddać. Ta bierność sprzyja zmniejszaniu się wrażliwości dziecka na ból, cierpienia czy poniżanie innych. W „świecie telewizyjnym” , w którym atrakcją jest przemoc, tylko duzi i silni mają szansę na przetrwanie. Mały odbiorca, obserwując zachowanie bohaterów, uczy się agresji. Przemoc postrzegana jest jako „prosty” i skuteczny sposób radzenia sobie z problemami. Rzeczywistość „nietelewizyjna” postrzegana jest przez najmłodszych jako mniej atrakcyjna i wręcz nudna. Jest to obecnie jedna z głównych przyczyn szkolnych niepowodzeń. To, że dziecko chętniej ogląda niż czyta i słucha, wpływa na ubóstwo słownika a tym samym na rozwój jego myślenia i działania.

Innym przykładem negatywnego wpływu telewizji na psychikę dziecka jest reklama telewizyjna. Dzieci bardzo chętnie oglądają krótkie filmiki nie uświadamiając sobie, że stają się przez to przedmiotem manipulacji. Reklama jest swoistym wstępem do kształtowania filozofii życiowej nastawionej na „mieć”, np. posiadanie wskazanej zabawki powinno być przedmiotem aspiracji. Bazuje też na wytwarzaniu u dziecka poczucia braku. Fakt

nieposiadania reklamowanej zabawki może stać się przyczyną pojawienia się u dziecka poczucia niższości.

Nie można jednak dziecka całkowicie izolować od telewizora czy komputera. Dziecko powinno poznawać świat w realiach z innymi ludźmi, a kontakt z telewizorem może być tylko niewielkim elementem w procesie kształtowania młodej osobowości. Warto więc należycie dobierać dziecku programy telewizyjne czy komputerowe, biorąc pod uwagę:

- wartości edukacyjne,
- ładunek emocjonalny,
- czas emisji.

Niektórzy polscy badacze uważają, że programy kierowane do młodych odbiorców, odpowiednio przygotowane pod względem merytorycznym i artystycznym, mogą pomóc im w poznawaniu i prawidłowym rozumieniu współczesnego świata. Sprzyjają poszerzaniu wiedzy, odkrywaniu tajemnic świata, poznawaniu sławnych i ciekawych ludzi. W tym procesie jednak niezbędne dla dziecka w młodszym wieku szkolnym wydają się być rozmowy z dorosłymi o programie, wyjaśnianie niezrozumiałych kwestii. Należy kontrolować korzystanie z telewizji, tzn. ograniczać czas spędzony przed telewizorem, wskazywać programy godne obejrzenia, wyjaśniać wątpliwości, które nasunęły się podczas oglądania. Czuwajmy nad tym, aby to, co dzieci widzą, nie poszło na marne, a było wykorzystane dla rozwoju społecznego dzieci. Takie zachowanie może mieć z czasem wpływ na wypracowanie u dzieci postaw prospołecznych, jak również pewnego krytycyzmu w stosunku do odbieranych treści. Aby zaktywizować dzieci, pozwólmy im na swobodne uwagi, wypowiedzianie wrażeń, na przedstawienie własnych spostrzeżeń a także wyjaśnienie ciekawych problemów poprzez inne formy ekspresji. Moim zdaniem, tylko takie rozwiązanie może przynieść oczekiwane rezultaty.

Wskazówki dla rodziców

Dla dobra naszych dzieci należy:

1. Ograniczyć oglądanie telewizji do max 1 godz. dziennie, głównie ze względu na złe oddziaływanie telewizora na analizator wzroku i układ nerwowy.
2. Umiejętnie dobierać dziecku programy. Uczyć dzieci, by nie oglądały wszystkiego „jak leci”.

3. Ograniczać oglądanie filmów o zbyt dużym ładunku emocjonalnym (szczególnie jest to ważne wobec dzieci nadpobudliwych psychoruchowo).
4. Zakazać dzieciom oglądania filmów, których treść sprowadza się do zabijania i niszczenia.
5. Sprawdzać nowe programy telewizyjne, których nie znamy.
6. Odbiornik TV powinien być wyłączony, gdy dziecko odrabia lekcje.
7. Pożyteczne jest wprowadzenie tzw. „cichych godzin”, gdy nie jest włączony żaden odbiornik TV w naszym domu.
- 8.. Rozmawiać z dziećmi o oglądanych programach, reklamach oraz skutkach przemocy ,których nie pokazuje TV , a które istnieją w realnym świecie.

Opracowanie: Joanna Stokłosa

Bibliografia:

J. Izdebska „Rodzina, dziecko, telewizja” K. Ferenz „Wprowadzenie dzieci w kulturę”
artykuły z internetu - W. Woroncow, M. Górna, J. Miszker

ANKIETA

1. Czy pana/i dziecko ma codzienny dostęp do :

a. telewizji (odpowiednie proszę zakreślić) - TAK / NIE

b. bajek video (odpowiednie proszę zakreślić) - TAK / NIE

2. Ile czasu dziennie dziecko spędza oglądając :

a. telewizję.....

b. bajki na video.....

3. Jakie programy dziecko ogląda w telewizji ?

a. bajki

b. programy edukacyjne

c. filmy dla dzieci

d. programy i filmy przyrodnicze

e. programy muzyczne

f. teleturnieje

g. programy sportowe

h. filmy dla dorosłych

4. Czy chodzi pan/i z dzieckiem do kina, teatru ? (odpowiednie proszę zakreślić) - TAK / NIE

5. Czy dziecko ma codzienny kontakt z grami komputerowymi? (odpowiednie proszę zakreślić) - TAK / NIE

6. Ile czasu dziennie dziecko spędza przy komputerze?.....

7. W jakiego typu gry dziecko gra? (odpowiednie proszę zakreślić)

a. Gry przygodowe;

b. Gry sportowe;

c. Gry zręcznościowe;

d. Gry logiczne;

e. Gry strategiczne;

f. Gry wojenne;

g. Gry polegające na strzelaniu do przeciwników;